

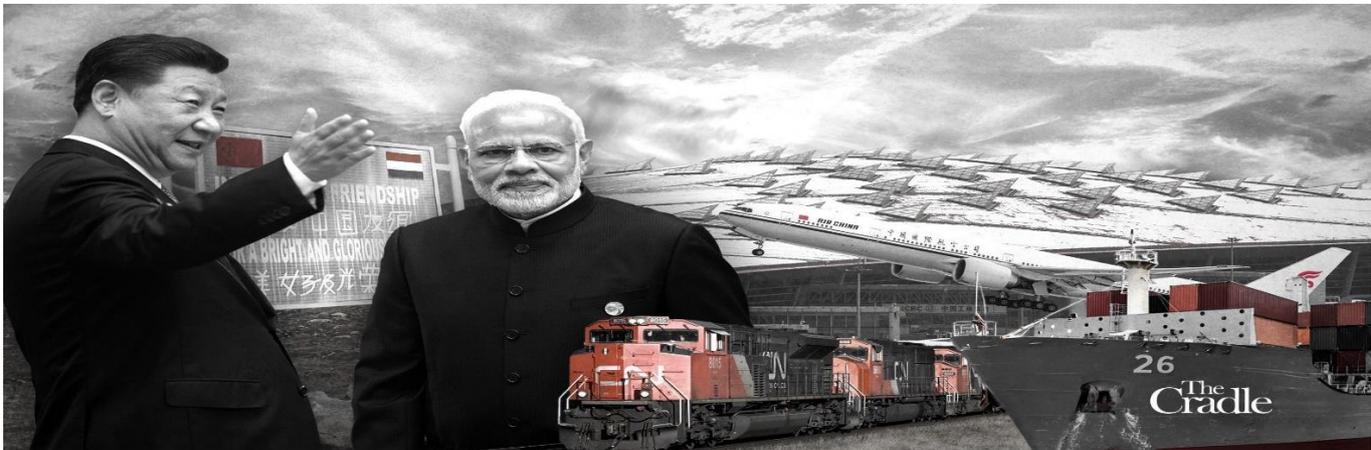
لیکونکی : م. ک. بهادر اکمار (M.K.Bhadrakumar).
منبع او دخپریدو نیټه : کریدل «2025-08-22» .
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» بز

دواشنګتین بورنونکی خوب : مودی او شی خپل
ترمیخ کنګل شوی اړیکې را ماتوي

Washington's nightmare: Modi and Xi break the ice

د هند او چین ترمنځ د پولې په اړه احتمالي پرمختګ کولی شي په آسیا کې یو
بدلون راولي، د لسيزو د بنمې کموي او په نوي ډیلي باندې دواشنګتین کنټرول
کمزوری کوي.

*A potential India–China border breakthrough could mark a
turning point in Asia, easing decades of hostility while
undermining Washington's grip on New Delhi.*

عکاسی د کریدل پواسطه

په دې اونی کې، هند او چین په خپلو دوه اړخیزو اړیکو کې د عادي کولو پروسې د
پرمختګ لپاره په متقابلو هڅو کې د باور یوه لویه کودتا کړې ده. دا ممکن داګست له

۳۱مې څخه تر سپتمبر لومړۍ نېټې پورې د چین په شمال ختیځ ښار تیانجین کې د شانګهای همکاری سازمان [SCO] د سرمشریزې په څنډه کې د چین له ولسمشر شي جین پینګ سره د هند د صدراعظم نریند را مودي د لیدني پر مهال د چین د ولسمشر شي جین پینګ سره د اړیکو د ښه والي ماهیت ولري.

د چین او هند ترمنځ د اړیکو ښه والی به د نړۍ په سیاست کې یوه تاریخي پېښه وي. دا د (۲۱مې) پېړۍ په راڅرګندیدو ونکې نړیوال نظم کې د یوې مهمې نمونې په توګه وړتیا لري. د هند له نظره، هغه څه چې راڅرګندېږي د راتلونکې میاشتې په نږدې کیدو سره د مودي په یوه ګډو سیاسي کیریډ (crear) کې د غوره میراث په توګه ژمنې کوي.

نوي ډیلي ته وانګ یی تاریخي سفر

بې له شکه، د چین د بهرنیو چارو وزیر وانګ یی، چې د چین د کمونیسټ ګوند (CPC) د مرکزي کمیټې د سیاسي بیورو غړی او د بهرنیو چارو د مرکزي کمیسیون د دفتر رییس هم دی، په دې اونی کې نوي ډیلي ته دوه ورځنۍ سفر به د یوې مهمې پېښې په توګه یاد شي. دا د لویې بدلونکې دې ځکه چې وانګ، چې په حقیقت کې د نړۍ یو له تجربه لرونکو ډیپلوماټانو څخه دی، د سرحدی خبرو اترو ماموریت بدل کړی ترڅو وروستي مثبت حرکت ته وده ورکړي او د عادي کولو پروسې ته یو نوی متحرک داخل کړي.

وانګ په کلکه استدلال وکړ چې چین او هند مکلف دي چې "د نړیوال مسؤلیت احساس وښيي، د لویو قدرتونو په توګه عمل وکړي، د یووالي له لارې د ځواک په لټه کې د پرمختللو هیوادونو لپاره یو مثال وټاکي، او د نړۍ څو قطبي کولو او د نړیوالو اړیکو ډیموکراتیک کولو ته وده ورکړي." د شپږو خبري اژانس د وانګ څرګندونې د هغه او د هند د بهرنیو چارو وزیر ایس جی شنکر ترمنځ د "اتفاق" نظر په توګه بیان کړي.

وانګ او جی شنکر یادونه وکړه چې په اړیکو کې یو مهم ډله راتولېږي. د چین د بهرنیو چارو وزیر وویل چې د بیجینګ - نوي ډیلي اړیکې "همکاری ته د راستنیدو په لور مثبت تمایل ښيي." جی شنکر موافقه وکړه چې دوه اړخیزې اړیکې "په دوامداره توګه ښه کيږي او وده کوي" او "په ټولو برخو کې د دواړو خواوو ترمنځ تبادلې او همکاری د عادي کیدو په لور روان دي."

په زړه پورې خبره دا ده چې جی شنکر له هند او چین څخه وغوښتل چې "په ګډه د نړۍ د اقتصاد ثبات وساتي" او ټینګار یې وکړ چې "ثابت، همکاری او مخ په وړاندې دوه اړخیزې اړیکې د دواړو هیوادونو ګټو ته خدمت کوي." د هند د بهرنیو چارو وزیر وړاندیز وکړ چې نوی ډیلي لیواله دی چې "له چین سره سیاسي متقابل باور ژور کړي، په اقتصادي او سوداګریزو برخو کې دوه اړخیزه ګټوره همکاری پیاوړې کړي، د خلکو ترمنځ تبادلې زیاتې کړي، او په ګډه په سرحدی سیمو کې سوله او آرامي وساتي." هغه

وروسته په ټولنيزو رسنيو کې په يوه پوست کې وويل، "داده يم چې زموږ نننۍ خبرې اترې [د اگست ۱۸] به د هند او چين ترمنځ د يوې باثباته، همکارۍ او مخ په وړاندې اړيکو په جوړولو کې مرسته وکړي."

د وانگ سفر ځيني پرمختگونه هم تر لاسه کړل. په اصل کې، دواړو هيوادونو موافقه وکړه چې مستقيم الوتنې بيا پيل کړي؛ د سوداگرۍ او پانگوني جريان اسانه کړي؛ د پولې هاخوا سيندونو کې همکاري وکړي؛ د هماليا لارو له لارې د پولې سوداگرۍ بيا پرانيزي؛ په دواړو خواوو کې سيلانيانو، سوداگرۍ، رسنيو او نورو ليدونکو ته د ويزې اسانتيا وې برابرې کړي؛ او د کيلاش - ماناساروور مقدس ځايونو ته د هندي زيارت کونکو سفرونه پراخ کړي. د راپورونو له مخې چين هند ته د نادره ځمکو او سرې په صادراتو بنديز لري کوي، او همدارنگه په غرنيو سيمو کې د ټولنو جوړولو لپاره درانه تجهيزات.

د پولې جوړجاړی:

د مودي تعريف کونکې ننگونه تر ټولو حساس پرمختگ دا دی چې دواړه هيوادونه د سرحدونو په محدودولو کې د "لومړني حاصل" په لټه کې دي او د پولې مديريت په اړه په نوي ميکانيزمونو موافقه کړې، کوم چې به د تاوتریخوالي کمولو لپاره هم کار وکړي. دا يوه خورا حساسه مسله ده، ځکه چې د هند عامه نظر د ځان غوښتنې کيسې لخوا رامینځته شوی چې د 1962 جگړې وروسته راپورته شوي او د يوې پولې د جوړولو مفکورې لخوا رامینځته شوي چې هيڅکله په تاريخي ډول شتون نلري.

دا هغه ځای دی چې د مودي مشرتابه خورا مهمه کيږي. مودي شايد نن ورځ يو له هغو مشرانو څخه وي چې اعتبار، پريکړه کونکی او ليدلري چې له چين سره د سرحدي حل لارې ته لاره هواره کړي. هغه د چين سره د اړيکو عادي کولو ته لومړيتوب ورکړی او پوهيږي چې ريښتيني باثباته اړيکې په جدي توگه د وړاندوينې او ثبات پورې اړه لري، کوم چې دا اړينه کوي چې د سرحدي حل لاره وموندل شي. مودي د اگست په ۱۹مه د وانگ سره د يوې غونډې په جريان کې په پوله کې د سولې او آرامۍ ساتلو پر اهميت ټينگار وکړ، او همدارنگه يې د پولې مسلې د "عادلانه، معقول او متقابل منلو وړ" حل لپاره د هند ژمنې بيا تکرار کړې. په دوديز ډول، هند د چين په وړاندې د امريکا سره د سرې جگړې وروسته اړيکو ته لومړيتوب ورکړ، کوم چې په ناڅاپي ډول، بې معنی مفکورې رامینځته کړې چې واشنگتن نوي ډيلي د بيجينگ لپاره "متقابل وزن" گڼي. دا ويل کافي دي چې د متحده ايالاتو د ولسمشر ډونالډ ټرمپ د بې ثباته بهرنيو پاليسيو اداره او په ځانگړي توگه، په دې وروستيو کې د هند د ستراتيژيک خپلواکۍ د مخنيوي لپاره د هغه غير دوستانه اقدامات د وپښيدو زنگ وو.

له بلې خوا، د هند اقدامات هم تر يوې اندازې د کورنيو اقتصادي فشارونو له امله دي. خبره دا ده چې هند غواړي په وروستيو کلونو کې پر چين لگول شوي ځيني محدوديتونه لري کړي، د چين پانگوني ته ښه راغلاست ووايي، او د خلکو ترمنځ تبادلې زياتې کړي

ترڅو خپل اقتصادي باور لوړ کړي. په ورته ډول، د متحده ايالاتو فشار لکه د لوړو تعرفو سره مخ، هند موخه لري چې د چين په گډون له هيوادونو سره اقتصادي او سوداگريزي اړيکي متنوع کړي، کوم چې ممکن د متحده ايالاتو څخه د ځيني بهرني فشار کمولو کي مرسته وکړي.

په څو قطبي نړۍ کي گډې گټې

وانگ اشاره کړې چې بيجينگ د نوي ډيلي په څير ليواله دی چې د مخ په زياتيدونکي بي پروا او جنگيالي ترمپ ادارې په شاليد کي اړيکي ښه کړي. دواړه خواوې احساس کوي چې دوی گډې گټې لري. په ناڅاپي ډول، د چين-هند کاري اړيکه چې په ستراتيژيک تفاهم ولاړه ده د بريکس لپاره به حيرانونکي وي. دا امکان لا د مخه ترمپ اند بينمن کړی دی، چا چې بريکس ته له يو ځل څخه ډير گواښ کړی چې ادعا کيږي د نړۍ د اسعارو په توگه د ډالر د نسکورولو لپاره کار کوي.

دا لا تر اوسه وختي ده چې ووايو، خو که چيري د چين او هند په اړيکو کي مثبت رجحانات زور واخلي او په نړيوال سياست کي يو محرک ځواک شي، نو دا کولی شي د روسيې-هند-چين [RIC] غير فعال بهير ته وده ورکړي، کوم چې مسکو د ۱۹۹۰ لسيزې په وروستيو کي د روسيې د لوی بصيرت لرونکي سياستوال مرحوم يوگيني پريماکوف لخوا د لومړي ځل لپاره د دې مفکورې له وړاندې کولو راهيسي ترويج کوي. په حقيقت کي، په نړيواله کچه د ځواکونو اړيکه په تيرو دريو لسيزو کي لږ يا ډير په هغه لارښوونو بدله شوې ده چې پريماکوف د لوی ليد سره تصور کړی و.

د لاري څښونه

په بل اړخ کي، په هند کي يو قوي امريکا پلوه لابي شتون لري چې په رسنيو، فکري تانکونو، اکاډميکانو، او حتی د هند په تاسيساتو او اشرافي ټولنه کي نفوذ لري چې د 21 پيړۍ د تعريف کونکي ملگرتيا په توگه د متحده ايالاتو سره اړيکو لپاره ريښي لري. هر ډول شخصي گټې په کي رول لري. سربيره پردې، د چين دارادې په اړه فوبيا شتون لري، کوم چې به وخت ونيسي چې له منځه لاړ شي. د نړيوال ځواک په توگه د خپل راپورته کيدو سره سم، چين د هند شاوخوا سيمو کي مخ په زياتيدونکي شتون لري، کوم چې د پوهيدو وړ دی؛ په هر صورت، هند د امنيت پرزم له لاري ورته گوري - کوم چې يوازي د گواښ مفکورې زياتوي. بيا د دالای لاما د ځای ناستي پيچلي مسله شتون لري، چيري چې نښي نښانې دا دي چې نوي ډيلي د چين حساسيتونو ته د زيان رسولو څخه د مخنيوي لپاره په نرمۍ سره حرکت کوي.

په عمومي ډول، د بهرنيو چارو يوه پخواني وزير پدې اونی کي افسوس وکړ، د ترمپ لخوا په هند باندې د ټولو سپکاويو په مينځ کي، چې امريکا هند "له لاسه ورکړی" دی. د يو داسې هيواد لپاره چې د يوې پيړۍ او ډيرو کلونو لپاره يې د استعمار په توگه په خپل تاريخ کي سپکاوی تجربه کړی وي، غلامانه ذهنيت ممکن عجيب ښکاري، مگر د

سوداګرو طبقه د هند یو ریښتینی واقعیت دی. هیڅ غلطی مه کوی، د ترمپ ادارې د هند سره مایوسی جیوپولیتیک ده. د سوداګرۍ او تولید لپاره د سپینې مانی مشهور سلاکار او د ترمپ نږدې همکار، پیټر ناوارو، پدې اونی کې د فایننشل تایمز (FT) په یوه نظریه کې په څرګنده توګه وویل چې امریکا باید "جدي" پوځي ټیکنالوژي هند ته ونه لیردوي چې "د روسیې او چین دواړو سره نږدې وي".

په هر صورت، یو تمثیل بدلون ممکن رامینځته شي که چیرې ترمپ په ریښتیا سره پر هند بندیزونه ولګوي، کوم چې رد نشي کیدی، چې هند دې ته اړ باسي چې د ستراتیژیک خپلواکۍ په خپل نظر ژور بیا غور وکړي، کوم چې د دې مفکورې پر بنسټ وړاندې شوی و چې ټول هیوادونه مساوي وو مګر امریکا د نورو په پرتله ډیره مساوي وه**

----- **په درناوی** «23-08-2025»

